

stichting orgelkring "hendrik niehoff"

gevestigd te 's-hertogenbosch

Programma van het concert in de Sint-Janskathedraal te 's-Hertogenbosch
op dinsdag 29 juni 2010 om 20.00 uur door **Ad van Sleuwen**.

Ad van Sleuwen studeerde Piano, Theorie en Orgel aan het Brabants Conservatorium. Hij is momenteel docent Orgel, Theoretische vakken en muziekgeschiedenis aan het Fontys-conservatorium te Tilburg. Hij nam een vijftiental CD's op en soleert in bijna alle landen van Europa, alswel in Rusland. Hij vormt een vast duo met Martien van Woerkum(traverso), Marina Eckardt (mandoline) en Jelena Bazova (piano).

1. Uit de Leipziger Choräle

- "Komm, heiliger Geist", BWV 651
- "Nun danket alle Gott", BWV 657
- "Nun komm'der heiden Heiland", BWV 659

Johann Sebastian Bach 1685-1750

2. "Aus tiefer Not schrei ich zu dir" J.S. Bach/bewerking

Franz Liszt

1811-1886

3. Fantasie und Fuge über den Choral "Ad, nos'ad salutarem undam"

Franz Liszt

Op het eind van zijn leven bereidde Bach nog de uitgave voor van de zogenaamde "Achzehn Choräle von verschiedener Art auf einer Orgel mit 2 Clavieren und Pedal vorzuspielen". Deze achttien koralen vormen een tegenhanger van de vroegere koralen die gebundeld zijn onder de titel "Orgel-Büchlein" uit 1717. Laten deze 45 koraalminiaturen een beknopte vorm van koraalbehandeling zien, de 18 Leipziger koralen bevatten grootsere vormen als fantasia, fuga, trio en variatie. Zo is de Fantasia over "Komm, heiliger Geist, Herre Gott" een grote Toccata met modulerende tussenspelen. De Pedaalcantus-firmus verschijnt na acht maten in de vergroting. Het tweede gespeelde werk "Nun danket alle Gott" heeft een meer oudere techniek van opzet; middels voorimitaties worden de koraalfragmenten (in de bovenstem) aangekondigd. De melodie van het veelgespeelde koraal "Nun komm'der Heiden Heiland" wordt door Bach gepresenteerd in een op een Italiaans geornamenteerde wijze.

In de negentiende eeuw werd de muziek van Bach een inspiratiebron waaruit menig componist putte. We weten dat Liszt al vroeg in zijn leven in aanraking kwam met het kerkorgel. Zo vertelt ons een bron dat Liszt in 1836 tijdens zijn verblijf bij de Contesse Marie d'Agoult een tocht ondernam naar het Zwitserse Freiburg en daar de St. Nicolaaskerk binnenging. Daar verbaasde hij iedereen door verscheidene uren te improviseren op het door de orgelmaker Mooser gebouwde instrument. Een van de improvisaties was een geweldige Fantasia over "Dies Irae" waarbij zijn concentratie zo groot was dat hij in trance leek te spelen. We moeten ons goed realiseren dat de Duitse orgelbouw ten tijde van het ontstaan van de vandaag gespeelde fantasia en fuga over "Ad nos,..." nog zeer klassiek was. We spreken dan over het jaar 1850. De grote vernieuwingen vonden

pas plaats toen Friedrich Ladegast in 1855/56 het orgel van de Dom te Merseburg ombouwde. Voor dit instrument schreef Liszt zijn Fantasie en Fuga over BACH. Liszt's belangrijkste werk "Ad nos, ad salutarem undam"(aan ons, het heilzame water) is gebaseerd op het koraal met dezelfde titel uit de opera "Le Prophete"van Meyerbeer. De orgelcompositie van Liszt is geheel doorgecomponeerd en duurt ongeveer dertig minuten. Drie delen echter zijn duidelijk onderscheidbaar: 1. de fantasie zelf in c klt. waarin de kop van het koraal verwerkt wordt, 2. een langzaam middendeel in Fis grt., waarin het volledige koraal van Meyerbeer te horen is, en 3. na een korte virtuoze overloop, een grandioze dubbelfuga weer in de toonsoort c klt. Wat opvalt is dat Liszt voor deze fuga teruggrijpt op het oude Franse ouverture ritme (dit is een sterk gepuncteerde beweging).